

Verslag vergadering Zoogdierenwerkgroep WD&S, 22 aug 2022

Locatie en tijd: bezoekerscentrum Molsbroek, 20-22u

Aanwezigen: Caroline Tas, Philippe Cattelain, Arnout Pieters, Geert Van Damme, en Joris Everaert (verslag).

Verontschuldigd: Frans VH, Rika Van de Walle.

1. Financiën

Joris diende begin 2022 de jaarlijkse aanvraag in voor (werkjaar 2021) ondersteuning vanuit Natuurpunt Studie (Zin-In-Natuur.Studie). De aanvraag werd goedgekeurd en de ondersteuning van 500€ werd eind april 2022 op onze projectrekening voorzien. Momenteel staat er 504€ op deze projectrekening. Normaal komt daar in de loop van 2023 weer 400 of 500€ bij, na een nieuwe indiening bij Natuurpunt Studie begin 2023.

Bovendien zal er normaal gezien ca. 250 euro extra binnenkomen dankzij een vleermuisinventarisatie opdracht die Joris uitvoerde (zie verder).

2. Materiaal en communicatie

- Er zou dit jaar eventueel nog min. 1 extra cameraval (Browning) kunnen aangekocht worden (max. 500€ van nog beschikbare middelen). Joris bekijkt dit eens.
- Zelf gemaakte Mostela (Caroline) (met Bushnell NatureView HD en voorzetlensjes): De Mostela is defect door waterschade, Caroline heeft de camera nu, en bekijkt opties.
- Arnout heeft zijn struikrover ingezet voor de werkgroep (Waasmunster) voor waterspitsmuis. Nog geen resultaten bekend, want de struikrover is zoek (vermoedelijk te goed verstopt en dan te lang gewacht...). Een zoektocht met metaaldetector kon ook niet helpen, dus wellicht moeten we de struikrover als verloren beschouwen.
- Bino microscoop vzw Durme voor activiteit. Was OK.
- De google drive spreadsheet van het beschikbaar materiaal zal worden aangevuld. Caroline stuurt nog eens de google drive spreadsheet door van het beschikbaar materiaal, om aan te vullen.
- Whatsapp groep blijft vrij goed actief, maar er kan best regelmatig eens nieuws op worden gepost.
- Logo voor de werkgroep? Ideeën: verwerking met otter & boomarter, of enkel otter.

3. Cursussen

Medewerking cursus zoogdieren NP Waasland–Scousele (Steendorp)

Was verschoven naar 2021 maar opnieuw wegens Corona niet kunnen doorgaan. Er waren aanvankelijk 6 avonden gepland. Joris vraagt na bij Nine Van Hoyweghen (coördinator) voor eventuele plannen in 2023.

Mogelijke mini-cursus batdetector 2022 of 2023

Eventuele mini-cursus was uitgesteld. Joris bekijkt de mogelijkheden om iets te doen in het najaar 2023.

Mogelijke cursus/opleidingsavond cameravallen 2023?

We denken aan de organisatie van een soort opleidingsavond over het gebruik van cameravallen (bv. tips voor aankoop en gebruik en/of workshop met delen van ervaring).

4. Vlaamse en regionale projecten

Nieuwe (Vlaamse) zoogdierenatlas (2024)

Joris vroeg eerder al rond over de stand van zaken. Toen werd gemeld dat men volop bezig was met het inventariseren van de kansen voor een eerste Belgische Zoogdierenatlas. Het gesprek was volop lopende met Natuurpunt Studie om te bekijken of ook professionele ondersteuning mogelijk is.

Voorlopig geen nieuws. Joris hoort nog eens opnieuw komende winter.

Meetnet Otter

De controlepunten die in en rond de Scheldevallei werden afgebakend, worden normaal in de winter 2022-2023 weer gecontroleerd (Geert, Joris).

Projectinfo: <https://www.meetnetten.be/projects/66/>

Zie ook verder voor het breder onderzoek in de regio.

Meetnet Vleermuizen

Het zomermeetnet laatvlieger en grootoorvleermuis, alsook het wintermeetnet lopen goed. Joris doet coördinatie in eigen regio, in samenwerking met de Natuurpunt Vleermuizenwerkgroep Oost-Vlaanderen. Projectinfo: <https://www.meetnetten.be/>

Zie ook verder voor het breder onderzoek in de regio.

Project 'otterland' in Scheldevallei & SBP voor otter in Vlaanderen

De trekkende partners van het regionaal Otterland project zijn WWF-België, ANB, Regionaal Landschap Schelde-Durme (RLSD) en Regionaal Landschap Rivierenland (RL), in samenwerking met diverse actoren waaronder Natuurpunt en vzw Durme. Doelen zijn de waterrijke gebieden beter te verbinden met overige natuurgebieden, waterpartijen, rivieren en voormalige ontginningsplassen, knelpunten (ook door verkeer) voor de soort weg te werken, enz. <https://www.rlsd.be/projecten/otter-rlsd>

In 2021-2022 maakte het INBO in opdracht van ANB ook het Soortenbeschermingsprogramma (SBP) otter voor Vlaanderen. Hierbij werden ook voor het aandachtsgebied Scheldevallei (incl. zijrivieren Durme, Moervaart, ..) heel wat knelpunten en acties geformuleerd, samen en in overleg met het Otterland project, dus ook in samenwerking met medewerkers van onze werkgroep. Normaal zal het SBP nog eind 2022 worden ondertekend waarna (begin 2023) kan gestart worden met de uitvoering van de acties voor de komende vijf jaar.

5. Activiteiten en regionaal onderzoek

Algemeen, 2022 – begin 2023

-Oost-Vlaamse natuurstudiedag 2022. Is op zaterdag 19 maart 2022 doorgegaan. Joris presenteerde over de otter, o.a. uiteraard over onze Waaslandse éénoog otter.

-Zoogdiersafari in Molsbroek zal dit najaar niet doorgaan maar normaal wel terug in 2023

-Activiteit met de kern van onze werkgroep: In Molsbroek zoals op de zoogdiersafari, eerst ottersporen, muizenvallen, en vleermuizen. → Zondag 2 oktober 2022.

-Otterweekend in NL Weerribben-Wieden, mogelijk via Natuurpunt maar dan samen met onze werkgroep, op camping, april 2023? Geert neemt contact op. Joris heeft wel het geluk via het werk al eens naar daar te gaan op 29-30 september (i.f.v. ontsnippering).

-Voorjaar 2023: nog enkele activiteiten vastleggen tegen begin 2023, o.a. voor een onderzoekje ook met cameravallen ifv. waterspitsmuis later in 2023.

-Braakballenavond(en), begin 2023 kunnen we nog eens iets plannen voor later in 2023.

→ Doodle in januari (Caroline) om volgend overleg te plannen.

Otter in Waasland regio, stand van zaken onderzoek tot zomer 2022

Joris geeft op de vergadering een korte toelichting over de resultaten van het cameraval onderzoek. Er komt o.a. begin 2023 nog een artikel over de Waaslandse otter in het tijdschrift Zoogdier.

Sinds 2021 is ook in Hamme gericht cameravalonderzoek lopende, voorlopig zonder otterwaarnemingen.

e-DNA waterstalen onderzoek

Joris regelde in 2022 een staalname (dubbelstalen van een bedrijf dat hun methodiek wou testen) waaruit INBO met deze dubbelstalen de aanwezigheid van otter kon bevestigen in het Groot Molsbroek (techniek werkt dus goed). Een leuke verrassing was dat men ook de aanwezigheid van waterspitsmuis bevestigde in het Molsbroek!

We bekijken of er in de toekomst nog meer e-DNA onderzoek in de regio kan gebeuren. Vanuit Natuurpunt Studie gaat men op verschillende locaties stalen nemen (worden dan door INBO geanalyseerd). We nemen contact op om bv. ook in Hamme in dat kader staalnames te kunnen nemen ifv. waterspitsmuis.

Waterspitsmuis onderzoek 2022-2023

We proberen o.a. ook nog in Hamme (afspreken met Frans). Eventueel ook tegelijk nog eens in Berlare en/of Lokeren (Joris). Arnout kan met zijn struikrover (als we die terugvinden, zie punt 2) ook nog in andere reservaten eens proberen. Verder kan o.a. ook de Bushnell NatureView HD (met voorzetlensjes) ingezet worden, hopelijk met een herstelde of nieuwe mostela. We bekijken later nog de opzet van een nieuw lokaal onderzoek met cameravallen.

Cameraval onderzoek (algemeen)

- Met het cameravalonderzoek werd in 2022 o.m. ook weer meermaals boommarter waargenomen in Berlare, Sinaai en Wachtebeke.
- Ook o.a. een jong van boommarter in het voorjaar 2022 in de Fondatie.
- In vroege voorjaar 2022 weer eenmalig een wasbeer, zowel Hamme als in Sinaai, en op beide locaties in die periode ook eenmalig een das! Eind februari was er spijtig genoeg ook een verkeersslachtoffer van das in Wachtebeke (Expresweg).
- Enkele (compilatie)filmpjes van cameravalbeelden zijn publiek toegankelijk via het YouTube kanaal van Joris: <https://www.youtube.com/channel/UCIXkMwtvTqM5u5Ehg-hJ6sA/videos>
- Verschillende cameravallen in Wachtebeke, Moerbeke, Lokeren, Sint-Niklaas, Waasmunster, Zele, Berlare en Hamme worden ook in 2022-2023 verder ingezet, o.a. voor opvolging otter (organisatie vooral via Joris, zie ook boven, en in Berlare ook verschillende met opvolging vanuit vzw Durme).
- Arnout zet ook in 2022 enkele cameravallen verder in, o.a. de struikrover als die toch nog zou teruggevonden worden (zie boven in punt 2).
- Ook elders in de regio proberen we (tijdelijk) cameravallen in te zetten.

Mopsvleermuisproject

Zenderweekend werd ook in 2022 afgelast (geen tijd). Opvolging met bat-detectors en warmtebeeldkijkers is wel doorgegaan (o.a. kolonie Heidebos & luikenkolonie in Belsele). We zullen in juli 2023 opnieuw een groot zenderweekend organiseren (coördinatie Joris). Ook winteractiviteit onderzoek 2022-2023 is gepland.

Vleermuisonderzoek Hof ter Saksen, Beveren

De gemeente Beveren vraagt een onderzoek naar vleermuizen, in het kader van de opmaak van een natuurbeheerplan. Joris zal dit uitvoeren via Natuurpunt Studie. Opbrengst van de opdracht kan deels naar de Vleermuizenwerkgroep Oost-Vlaanderen en de Zoogdierenwerkgroep WD&S gaan.

Zoogdierenreis Finland

via Jorn/Geert, ook weer in 2023?

Zoogdieren weekend ardennen 2022

16-18 september 2022, weer bij Jorn Van Den Bogaert (organisatie via Frans).
Er waren midden augustus nog 2 plaatsen vrij.

Volgende vergadering nog te plannen via doodle begin 2023 (Caroline)